

Nogle Oplysninger
om
Søhelten Niels Juels Barndom
I Thy.
Af cand. theol. **Jørgen Lundbye.**

I Traps Danmark omtales under Beretningen om Hovedgården Torp (Nørtorp) i Ræhr Sogn, Hillerslev Herred, at Niels Juel ”siges at have tilbragt en Del af sin Barndom på Torp”. Rigtigheden af dette Sigende skal i det følgende godtgøres, selv om det viser sig for Tiden ugørligt med Sikkerhed at fastslå det fulde Omfang af hans Ophold i Thy.

Hovedgården Torp tilhørte i Begyndelsen af det 17de Hundredår Hr. Claus Maltesen Sehested, som havde erhvervet den ved sit Ægteskab med Ane Lykke. Dette Ægtepars Datter Sophie Clausdatter Sehested ægtede 1618 den senere Rigsråd Erik Juel til Hundsbæk og Alsted, hvorved Torp enten straks eller lidt senere gik over i dennes Eje. En af Erik Juels Sønner med Sophie Sehested var Niels Juel.

Da de kejserlige Tropper gjorde Indfald i Jylland, rejste Moderen til Norge for at være i Sikkerhed og tog Ophold hos sin Broder Hannibal Sehested i Christiania. Her blev Niels Juel født den 8de Maj 1629. Så snart Fru Sophies Helbred tillod det, rejste hun med sine Børn tilbage til Jylland og ankom til Torp i Ræhr Sogn, da Niels Juel knap var en Måned gammel. Torp blev således hans første Barndomshjem. To År senere, den 15de Juli 1631, fødte nemlig Sophie Sehested her Sønnen Jens Juel, den senere Statsmand, hvoraf klart fremgår, at Erik Juels Familie dengang havde fast Ophold på Torp.

Skønt uden for Tiden at kunne dokumenteres, tør det dog som Følge af det foregående antages, at Torp foruden at have været Niels Juels Hjem i hans

første 2 Leveår fremdeles har været det, indtil han i sit 7de År blev sendt ud for at opdrages hos sin Moster, Fru Karen Kruse; Tyge Kruses Enke, på Stenalt, Ørsted Sogn, Rougsø Herred. Niels Juels gudfrygtige og værdige Forældre ”glemte intet for hans Opdragelse”, og i hans Moster måtte de med, Rette vente at finde en særlig fortrinlig Opdragerske, idet hun fra 1631-34 havde været Hofmesterinde for Kristian IV.s Børn med Kirstine Munk. Et af disse, Leonora Christine, bevarede endnu som ældre bitre Minder om Fru Karens strenge Tugt. Hendes Søn Tyge Tygesen Kruse var jævnaldrende med Niels Juel. Som de to Drenges Lærere nævnes en vis Memmius Bovinus og fra 1641 en Henric Lindemand¹⁾. På Stenalt blev Niels Juel til 1642. Han vendte nu tilbage til Hjemmet - formodentlig, endnu Torp - og blev hos sine Forældre til det følgende År. Da blev han ansat som Ædelknabe hos Ærkebiskoppen af Bremen, den senere Konge Frederik III, og dermed var hans Ophold i Thy til Ende. Det er uvist, om han senere har været der.

Derimod er det en næsten given Sag, at han enkelte Gange for kortere eller længere Tid har afbrudt sit Ophold på Stenalt for at besøge Hjemmet. Såfremt dette, hvad vi altså antager, stadig var Torp, kan det anses for givet, at Niels Juel har modtaget stærke, måske sine stærkeste Barndomsindtryk fra Thy.

Kilder: Bricka: Biograf. Leksikon VIII, 564, 572, 592;
Trap: Danmark IV, 233; Salmonsens Leksikon; Hofman:
Danske Adelsmænd II, 45; Garde: Niels Juel, p. t. fl.

¹⁾ Thottske Saml. 4to 1869, p. 272.